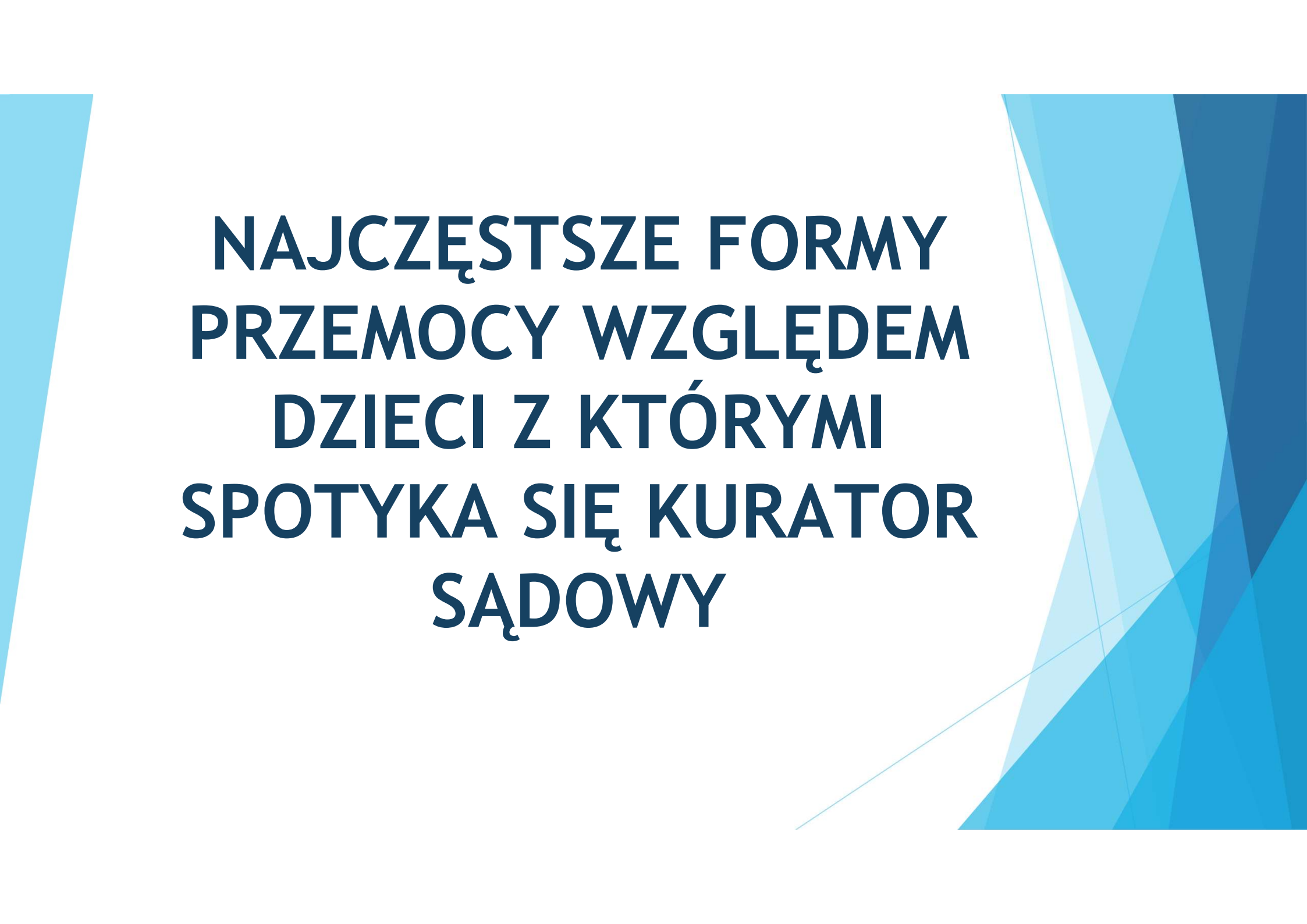

PRACA Z RODZINĄ DOTKNIĘTĄ PROBLEMEM PRZEMOCY W ASPEKCIE DZIAŁAŃ KURATORA SĄDOWEGO

NAJCZĘSTSZE FORMY PRZEMOCY WZGLĘDEM DZIECI Z KTÓRYMI SPOTYKA SIĘ KURATOR SĄDOWY

Krzywdzenie dzieci

Przemoc
fizyczna

Krzywdzenie
emocjonalne

Wykorzystanie
seksualne

Komercyjne
wykorzystanie
dzieci

Zaniedbywanie
dzieci

Krzywdzenie dzieci

Aktywne
działania

Zaniechanie
działania

PRZEMOC FIZYCZNA

Przemoc fizyczna- wobec dziecka może być czynnością jednorazową lub powtarzalną. Dziecko doznaje przemocy lub jest nią potencjalnie zagrożone.

1. Ma charakter intencjonalny (choć jej intencja może być inna od zadania bólu – na przykład wychowawcza)
2. Są w nią zaangażowane osoby bliskie dziecku (rodzice, opiekunowie, nauczyciele...)
3. O przemocy mówimy nie tylko, gdy dziecko uznaje faktycznego uszczerbku, ale gdy jest na niego narażone. Mówimy o przemocy fizycznej także, gdy nie ma widocznych oznak uszkodzenia ciała.
4. Przykłady przemocy fizycznej – bicie rękami i przedmiotami, kopanie, szarpanie, przypalanie, wiązanie i inne. (Uwaga: nie da się sformułować pełnego katalogu przemocy fizycznej wobec dzieci).

PRZEMOC EMOCJONALNA WZGLĘDEM DZIECI

Krzywdzenie emocjonalne

„Rani serce i niszczy duszę. Jak rak, większość dzieła dokonuje w środku i jak rak nieleczony może dawać przerzuty” ,Vachss

- długofalowa interakcja między rodzicem i dzieckiem oparta na wrogości lekceważeniu, krytyce czy obojętności
- nie musi być intencjonalne
- wrogie słowa, gniewne gesty, długotrwałe ignorowanie czy negatywne traktowanie.

Wykorzystanie seksualne dziecka

- ▶ Wykorzystanie seksualne dziecka to angażowanie go poprzez dorosłego w jakąkolwiek aktywność seksualna, niezależnie od motywów (Finhelkort)
- ▶ To włączanie dziecka w każdą aktywność seksualna przez osobę dorosłą
- ▶ - dotykane intymnych części ciała
- ▶ - namawianie do dotykania intymnych części ciała osoby dorosłej
- ▶ - inne czynności seksualne, gwałty
- ▶ - produkowanie z udziałem dzieci treści pornograficznych, także rozmowy i opowieści

ZANIEDBYWANIE DZIECI

- ▶ **Zaniedbywanie** dziecka to chroniczne lub incydentalne niezaspokajanie jego podstawowych potrzeb lub nierespektowanie jego podstawowych praw, powodujące zaburzenia jego zdrowia lub trudności w rozwoju.(ma elementy krzywdzenia emocjonalnego)
- ▶ Może obejmować brak dostarczania odpowiedniego pożywienia, schronienia i ubioru, brak ochrony dziecka przed fizyczną krzywdą lub niebezpieczeństwem, brak zapewnienia mu dostępu do opieki medycznej lub leczenia
- ▶ **Emocjonalne krzywdzenie a zaniedbanie**
- ▶ Krzywdzenie emocjonalne to aktywna wrogość rodziców, powodowanie bólu, niepokoju i dyskomfortu u dziecka a zaniedbanie to bierna rezygnacja z troski o dziecko.

Alienacja rodzicielska

- ▶ Ograniczanie kontaktów z dzieckiem i izolowanie dziecka od rodzica
- ▶ Odcinanie rodzica od informacji dotyczących dziecka
- ▶ Wymazywanie drugiego rodzica z życia dziecka, niszczenie zdjęć, pamiątek
- ▶ Deprecjonowanie i przedstawianie rodzica w negatywnym świetle
- ▶ Pranie mózgu dziecka

Alienacja rodzicielska

- ▶ Wkładanie dziecka w konflikt lojalnościowy, zmuszanie do wybierania jednego rodzica
- ▶ Zmuszanie dziecka do odrzucania, nienawiści do drugiego rodzica
- ▶ Indukowanie dziecku strachu przed drugim rodzicem
- ▶ Wpajanie poczucia winy za miłość do drugiego rodzica, za potrzebę spędzania z nim czasu
- ▶ Zakazywanie dziecku swobodnego mówienia i wyrażania miłości do drugiego rodzica

Dziecko jako świadek przemocy

Jeśli dziecko jest świadkiem - uznaje się go za osobę doznającą przemocy (nowelizacja ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej 22.06.2023 r)

- Świadek - ten kto posiada wiedzę lub widział akty przemocy - szeroka definicja

DZIAŁANIA KURATORA SĄDOWEGO PODEJMOWANE W CELU PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY DOMOWEJ I KRZYWDZENIU DZIECI

- Na etapie postępowania rozpoznawczego (wywiady środowiskowe- zbieranie informacji i wstępna diagnoza niezbędna do wydania orzeczenia sądu np. zabezpieczenia dziecka, zawiadomienie prokuratury)
- Na etapie postępowania wykonawczego - realizacja postanowienia sądu w formie nadzoru kuratora nad sposobem wykonywania władzy rodzicielskiej nad mał. dziećmi.

Sposoby pracy z rodziną doświadczającą przemocy

SPOSOBY PRACY Z RODZINĄ DOŚWIADCZAJĄCĄ PRZEMOCY

- ▶ Rozpoznanie sposobów krzywdzenia dzieci
- ▶ Weryfikacja danych: nieformalna rozmowa z dzieckiem, wywiad, badanie psychologiczne, rozmowa z rodzicami lub opiekunami, analiza medyczna- nawiązanie kontaktu z lekarzem, pielęgniarką szkolną, analiza wytworów dziecka
- ▶ Nawiązywanie współpracy z instytucjami pomocowymi, organizacjami pozarządowymi w celu poszerzenia wiedzy na temat sytuacji dziecka
- ▶ Współtworzenie planu pomocy dziecku i jego rodzinie w sytuacji stwierdzenia istnienia przemocy (koalicja na rzecz dziecka)
- ▶ Wspieranie dziecka oraz jego rodziny podczas realizowania planu pomocy (plan powinien być realny, jasny, konkretny, wykonalny, odpowiadać na pytania co, kiedy, gdzie ma zadziałać, w jaki sposób, by w konstruktywny sposób zmienić sytuację dziecka)

Pomoc dziecku krzywdzonemu:

Nakierowana na:

1. Poczucie bezpieczeństwa (priorytet)
2. Poczucie kontroli
3. Poczucie mocy

Jako baza poczucia własnej tożsamości i poczucia wewnętrznej kompetencji

Najpierw bezpieczeństwo dajemy ,później uczymy je uzyskiwać

INTERWENCJA WOBEC OSOBY STOSUJĄCEJ PRZEMOC

- ▶ Kontakt interwencyjny na rzecz osoby stosującej przemoc jest podjęciem działania w obronie osób doznających przemocy, w oparciu o uprawnienia i cele instytucji
- ▶ **Cele interwencji**-zapewnienie bezpieczeństwa wszystkim członkom rodziny
- ▶ -szczególne zadbanie o kwestie bezpieczeństwa dzieci, które przebywają w środowisku
- ▶ -dostarczenie informacji o zjawisku przemocy, konsekwencjach, w tym prawnych, planowanych działaniach, możliwościach otrzymania pomocy

KIERUNKI DZIAŁANIA WOBEC OSOBY STOSUJĄCEJ PRZEMOC

- ▶ -zmiana wzorca zachowania z przemocowego na nie przemocowy
- ▶ -perspektywa prawna i moralna- karać
- ▶ -perspektywa psychologiczna- jest warunkiem koniecznym, aby uzyskać trwałe zmiany
- ▶ Szansą jest łączenie tych perspektyw.
- ▶ -żeby nastąpiła zmiana w OSP musi pojawić się potrzeba tej zmiany
- ▶ -potrzeba pojawia się kiedy to co było dotychczas przestaje być zadowalające lub staje się przykre
- ▶ pomocna jest w tym interwencja- działanie policji, prokuratury, sądu.(działania prawne .
- ▶ działania podjęte przez osobę doświadczającą przemocy-odejście, rozwód, separacja.

PRACA Z OSOBĄ DOŚWIADCZAJĄCĄ PRZEMOCY

- ▶ **Emocje ODP**-cierpienie, któremu towarzyszy, lęk, gniew przeciw sobie, smutek, bezradność.
 - ▶ **Zjawisko wyuczonej bezradności**, gdy próby wyjścia z przemocy okazały się nieskuteczne (rozmowa, wydobywanie obietnic, grożenie konsekwencjami, Ukrywanie się i ucieczka, obrona pasywna i czynna)
 - ▶ **Poziomy procesu wiktylizacji**
 1. Zburzenie utrwalonych przekonań na temat siebie (zwężenie perspektywy czasowej do tu i teraz, wycofywanie się od ludzi, bezradność)
 2. Wtórne zranienie (pośrednie obwinianie, brak pomocy ze strony rodziny, otoczenia, przedstawicieli instytucji)
 3. Pełne wcielenie się w rolę ofiary (zaczyna myśleć o sobie, że jej przeznaczeniem jest bycie ofiarą, piętnowanie siebie a nie OSP, nie dawanie sobie prawa do tego co mają inni, nie ma tolerancji do własnych błędów).
- Istotą jej zachowania jest uraz którego doznały będąc w przemocy a nie jej deficyty.**

OSOBA DOŚWIADCZAJĄCA PRZEMOCY

▶ Objawy PTSD

- ▶ -przemoc-powoduje uraz-(utrzymuje się dłużej niż 30 dni od wydarzenia urazowego)
- ▶ -obecność powtarzających się śladów doświadczeń pourazowych (koszmary senne lub bezsenność, ścisk serca, rozdygotanie, niezrozumiałe stany emocjonalne)
- ▶ -stronienie od miejsc, wspomnień itp, które uraz przypominają
- ▶ -paraliż psychiczny, unikanie (życie emocjonalne jest zamrożone, emocje „ stwardniały”-na zewnątrz tego nie widać)
- ▶ -błahе wydarzenia mogą uruchomić trudne emocje i przeżycia
- ▶ - pobudzenie lub paraliż (wyrzuty adrenaliny i noradrenaliny w stresie)
- ▶ **PTSD do szkoda po przemocy, zaburzenie, ale nie choroba psychiczna**

Dlaczego tak trudno odejść osobom doświadczającym przemocy?

- partner deklaruje, że bez niej nie da sobie rady i kobieta czuje się odpowiedzialna za niego
- kobieta może być odizolowana od wszelkich źródeł emocjonalnego i materialnego wsparcia
- odejście od partnera może być niebezpieczne dla kobiety i dzieci
- kobieta zależna jest od aprobaty społecznej, a jej obraz siebie jest silnie związany z poczuciem bycia w związku, ujawnienie obecnej sytuacji wiązałoby się ze wstydem i upokorzeniem
- miłość mimo przemocy jest nadal obecna, kobieta ma nadzieję, że uda się ją ocalić
- kobieta ma poczucie, że dzieci mają zaspokojone podstawowe potrzeby materialne, obawia się materialnych ograniczeń, jest przekonana, że sama nie da sobie rady. -jeśli występują cykle przemocy, bardzo często dochodzi do okresowego „zapominania” o tym co złe, wierzy w obietnice poprawy
- o ile wzorce z dzieciństwa były podobne, wydaje się, że to jedyny model związku

(James, Gilliland 2008)

Odczucia osoby doświadczającej przemocy

-zachowania OSP są nieprzewidywalne dla niej, więc to co jej pozostaje- to być w reakcji na to co zrobi ON. Wciąż na nowo ona próbuje poukładać świat po kolejnej burzy.

-funkcjonowanie w bliskiej relacji ze sprawcą jest chaotyczne i dla samej kobiety niezrozumiałe, bo w innych rolach radzi sobie dobrze. Wiedza o sobie w relacji z OSP jest pełna sprzeczności-momenty nawiązujące do pięknego, mitycznego początku nijak nie mają się do cierpienia w okresie doświadczania przemocy.

-ponieważ przejawy autonomicznej siły są karane kobieta nie docenia swojej siły , nie wie jak wiele może zdziałać. Siłą jest coś co się przydarza, a nie traktowana jako zasób i źródło możliwości.

Przestępstwo przemocy w rodzinie:

- ▶ Przemoc wobec osób najbliższych może przybierać następujące formy zgodnie z Kodeksem Karnym.
- ▶ Ustawa Kodeks karny z 6 czerwca 1997 r. (Dz.U. 1997 nr 88 poz. 553)
- ▶ Art. 207

§ 1. Kto znęca się fizycznie lub psychicznie nad osobą najbliższą lub nad inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od sprawcy albo nad małoletnim lub osobą nieporadną ze względu na jej stan psychiczny lub fizyczny, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.

- ▶ § 2. Jeżeli czyn określony w § 1 połączony jest ze stosowaniem szczególnego okrucieństwa, sprawca podlega karze pozbawienia wolności od roku do lat 10.
- ▶ § 3. Jeżeli następstwem czynu określonego w § 1 lub 2 jest targnięcie się pokrzywdzonego na własne życie, sprawca podlega karze pozbawienia wolności od lat 2 do 12

Przestępstwo przemocy w rodzinie:

► Art. 189.

§ 1. Kto pozbawia człowieka wolności, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.

► § 2. Jeżeli pozbawienie wolności trwało dłużej niż 7 dni, sprawca podlega karze pozbawienia wolności od roku do lat 10.

► § 3. Jeżeli pozbawienie wolności, o którym mowa w § 1 lub 2, łączyło się ze szczególnym udręczeniem, sprawca podlega karze pozbawienia wolności na czas nie krótszy od lat 3.

► Art. 190.

§ 1. Kto grozi innej osobie popełnieniem przestępstwa na jej szkodę lub szkodę osoby najbliższej, jeżeli groźba wzbudza w zagrożonym uzasadnioną obawę, że będzie spełniona, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.

► § 2. Ściganie następuje na wniosek pokrzywdzonego.

TO OSOBA ,KTÓRA
STOSUJE PRZEMOC JEST
ODPOWIEDZIALNA ZA SWOJE
ZACHOWANIA

NIC NIE USPRAWIEDLIWIA
PRZEMOCY

ODPOWIEDZIALNOŚĆ

DZIĘKUJĘ ZA UWAGĘ

mgr Agnieszka Szablewska